

Beslutspromemoria

– Föreskrifter om finansiering av kärntekniska restprodukter

Sammanfattning

Riksgäldskontoret (Riksgälden) beslutar att utfärda föreskrifter om finansiering av kärntekniska restprodukter. Föreskrifterna innehåller bestämmelser om visst innehåll i kostnadsberäkningar, ansökningar om medel ur kärnavfallsfonden och redovisningar av hur utbetalade fondmedel använts.

Föreskrifterna riktar sig till tillståndshavare som enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet har tillstånd till en kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen) som ger eller har gett upphov till restprodukter, och tillståndshavare som har tillstånd att inneha eller driva en eller flera kärnkraftsreaktorer som inte permanent har stängts av före den 1 januari 1975. Föreskrifterna riktar sig även till de kommuner som omfattas av bestämmelserna i lagen (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter (finansieringslagen) och förordningen (2017:1179) om finansiering av kärntekniska restprodukter (finansieringsförordningen).

Genom föreskrifterna skapas bättre förutsättningar för Riksgälden att pröva ansökningar om utbetalning av medel ur kärnavfallsfonden samt revidera hur utbetalade fondmedel har använts. För tillståndshavarnas och kommunernas del leder detta till ökad transparens och förutsägbarhet samtidigt som det ger bättre förutsättningar att planera för och leva upp till bestämmelserna i finansieringslagen och finansieringsförordningen.

Föreskrifternas främsta syfte är att bidra till att säkerställa att medel ur kärnavfallsfonden används till tillåtna ändamål och därigenom minska risken för att staten – och i förlängningen skattebetalarna – tvingas finansiera en tillståndshavares skyldigheter.

Föreskrifterna träder i kraft den 1 oktober 2020.

Innehåll

1	Utgångspunkter	1
1.1	Bakgrund.....	1
1.2	Behovet av föreskrifter	1
1.3	Regleringsalternativ	2
1.4	Rättsliga förutsättningar.....	2
1.5	Ärendets beredning	2
2	Motivering och överväganden.....	4
2.1	Innehållet i kostnadsberäkningar.....	4
2.2	Ansökan om utbetalning av medel ur kärnavfallsfonden.....	7
2.2.1	Tillståndshavares ansökan.....	7
2.2.2	Kommuners ansökan.....	13
2.3	Redovisning av hur utbetalda fondmedel har använts	14
2.3.1	Tillståndshavares redovisning.....	14
2.3.2	Kommuners redovisning	19
2.4	Ikraftträdande.....	21
3	Konsekvensanalys.....	22
3.1	Allmänt.....	22
3.2	Konsekvenserna för samhället och konsumenterna	22
3.3	Konsekvenserna för företagen.....	22
3.4	Konsekvenser för kommuner	23
3.5	Konsekvenser för Riksgälden	23
3.6	Överensstämmelse med unionsrätten	24
3.7	Speciella informationsinsatser.....	24
3.8	Tidpunkten för ikraftträdande	24

1 Utgångspunkter

1.1 Bakgrund

Den som har ett kärntekniskt tillstånd enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen) är enligt lagen (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter (finansieringslagen) skyldig att genomföra och finansiera de åtgärder som behövs för en säker hantering och slutförvaring av verksamhetens restprodukter. Utöver finansieringslagen finns reglering av dessa skyldigheter i förordningen (2017:1179) om finansiering av kärntekniska restprodukter (finansieringsförordningen).

Riksgälden har enligt finansieringsförordningen bland annat i uppgift att vart tredje år granska tillståndshavares kostnadsberäkningar samt föreslå kärnavfallsavgifter, finansieringsbelopp och för reaktorinnehavare även kompletteringsbelopp. Riksgälden prövar också ansökningar om utbetalning av medel från kärnavfallsfonden och reviderar hur utbetalda fondmedel har använts. Det är dessa områden som föreskrifterna främst tar sikte på.

1.2 Behovet av föreskrifter

Bestämmelserna om kostnadsberäkningar, ansökningar och redovisningar i finansieringslagen och finansieringsförordningen är förhållandevis knapphändiga när det gäller hur dessa underlag ska utformas, vilket har fått till följd att det finns stora skillnader i de underlag som tillståndshavare och kommuner lämnat till Riksgälden. Detta har försvårat Riksgäldens granskning av framförallt ansökningar om medel ur kärnavfallsfonden och redovisningar av använda medel.

Riksrevisionen har även i en granskningsrapport från 2017 (RIR 2017:31) rekommenderat att föreskrifträtten bör användas för att öka transparensen och minska statens risk.

Det finns behov av att tydliggöra vilket underlag som en tillståndshavare eller en kommun behöver lämna i samband med att kostnadsberäkningar, ansökningar om utbetalning och redovisningar av medelsanvändning ges in till Riksgälden. Föreskrifterna gör också att underlagen blir mer jämförbara över tid och mellan olika tillståndshavare, vilket underlättar Riksgäldens prövning och uppföljning.

Under 2019 utbetalades ca 2,2 miljarder kronor från kärnavfallsfonden och under 2020 beräknas utbetalningarna uppgå till ca 3,1 miljarder kronor. De kommande åren väntas de utbetalda beloppen öka påtagligt i takt med att allt fler tillståndshavare kommer att genomföra avveckling av kärntekniska anläggningar. Beloppens storlek ställer krav på väl underbyggda beslut från Riksgälden, vilket i sin tur ställer höga krav på de underlag som

tillståndshavare och kommuner lämnar. Föreskrifterna ger Riksgälden bättre förutsättningar att utföra sitt uppdrag på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Främsta syftet med föreskrifterna är emellertid att bidra till att säkerställa att medel ur kärnavfallsfonden används till tillåtna ändamål och därigenom minska risken för att staten och i förlängningen skattebetalarna tvingas finansiera en tillståndshavares skyldigheter.

1.3 Regleringsalternativ

Ett alternativ till att meddela föreskrifter kan vara att utfärda allmänna råd. Allmänna råd är till skillnad från föreskrifter inte bindande, utan är en generell rekommendation till företagen om hur de kan agera för att uppfylla de krav som finns i en överordnad bestämmelse (i detta fall finansieringsförordningen). Ett annat alternativ kan vara att ge vägledning om befintliga bestämmelser.

Riksgälden bedömer att det finns behov av en bindande reglering för att säkerställa att tillståndshavare och kommuner lämnar den information som behövs för att uppfylla finansieringslagens och finansieringsförordningens krav. Även Riksrevisionen har rekommenderat att föreskriftsrätten bör användas.

Att Riksgälden utfärdar föreskrifter för att tydliggöra vilken information som efterfrågas i samband med kostnadsberäkningar, ansökningar om utbetalning av fondmedel och revision utesluter inte att det i det enskilda fallet kan finnas anledning att förelägga en tillståndshavare eller kommun att inkomma med ytterligare information. Föreskrifterna ska alltså inte ses som en uttömmande reglering av vilka uppgifter som ska ges in till Riksgälden. Det kan i det enskilda fallet finnas anledning att förelägga tillståndshavare eller kommuner om att ytterligare uppgifter ska ges in.

1.4 Rättsliga förutsättningar

Riksgäldens bemyndigande att meddela föreskrifter finns i 55 § andra punkten finansieringsförordningen. Bemyndigandet avser föreskrifter som behövs för verkställigheten av 8, 9, 11, 12, 20, 21, 24–29, 31–38 och 45–49 §§ finansieringsförordningen. Bestämmelserna rör bl.a. kostnadsberäkningar, ansökan om utbetalning av fondmedel samt redovisning av hur utbetalade fondmedel har använts.

1.5 Ärendets beredning

Den 20 juni 2019 remitterade Riksgälden ett förslag till föreskrifter om kostnadsberäkningar, ansökningar och redovisning vid finansiering av kärntekniska restprodukter. Totalt 19 organisationer och myndigheter har yttrat sig i sak över remissen.

Riksgälden har beaktat samtliga framförda remissynpunkter, men redogör bara för de mest väsentliga synpunkterna i denna beslutspromemoria. Föreskrifterna har även bearbetats redaktionellt.

2 Motivering och överväganden

2.1 Innehållet i kostnadsberäkningar

Riksgäldens ställningstagande: Kostnadsberäkningen ska innehålla uppgifter om tillståndshavarens organisationsnummer, adress, telefonnummer och e-postadress.

Kostnadsberäkningen ska innehålla en redogörelse för de åtgärder och verksamheter som tillståndshavaren planerar att genomföra under den kommande avgiftsperioden. De beräknade kostnaderna för dessa åtgärder och verksamheter ska redovisas fördelat per kalenderår. Den planerade tidpunkten för när åtgärder och verksamheter ska ha avslutats ska också anges.

Om en åtgärd eller verksamhet pågår längre än avgiftsperioden ska den beräknade kostnaden per kalenderår redovisas till dess att åtgärden eller verksamheten förväntas avslutas.

Kostnadsberäkningen ska undertecknas av behörig firmatecknare.

Remisspromemoria: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll. Remisspromemorian innehöll dock en hänvisning till de tre kommande kalenderåren när det gäller den period som information om åtgärder och verksamheter ska lämnas för. I promemorian föreslogs vidare att en reaktorinnehavare ska lämna en särskild redovisning enligt den internationella strukturen för beräkning av avvecklingskostnader vid kärntekniska anläggningar (ISDC). Föreskrifterna har även bearbetats redaktionellt.

Remissinstanserna: *AB Svafo* och *Studsvik Nuclear AB* anser att 2 kap. 3 § 5 i remisspromemorian behöver förtydligas eftersom de anser att bestämmelserna kan tolkas som att åtgärder och verksamheter som inte startats och som inte planeras att starta inom de kommande tre kalenderåren inte ska ingå i kostnadsberäkningen.

Vattenfall AB och *Svensk Kärnbränslehantering AB* (SKB) motsätter sig förslaget om en högre detaljnivå på de uppgifter som lämnas i kostnadsberäkningar för kommande avgiftsperiod. Bolagen menar att kostnadsberäkningar är prognoser som endast är tillämpbara på en mer övergripande nivå och som lämnas till Riksgälden långt före en ansökan om utbetalning ges in. Enligt SKB riskerar också krav på utförligare uppgifter i kostnadsberäkningarna att leda till att enskilda poster i ansökningar om utbetalning underkänns om de inte har någon direkt motsvarighet i kostnadsberäkningen.

Vattenfall AB och *SKB* motsätter sig en uppdelning i löpande verksamhet och projektverksamhet. *Vattenfall AB* anser att Riksgälden behöver förtydliga att kraven på redovisning av linje- och projektverksamhet harmoniserar med de krav på redovisning av kostnader för tillståndshavarens åtgärder och verksamheter som ställs i lag och förordning.

Vattenfall AB, *Uniper* och *Fortum Sverige AB* anser att en redovisning enligt den andra nivån av ISDC innebär utökade och orimliga krav i förhållande till syftet med föreskrifterna och den insats som krävs för att uppfylla kraven. Detta riskerar att medföra omfattande tolkningar och översättningar av kostnader från ordinarie redovisning, vilket kan medföra missvisande jämförelser. Bolagen anser därför att en redovisning enligt den första nivån av ISDC är tillräcklig.

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) framför att ”de kommande tre kalenderåren” bör ersättas med ”den kommande avgiftsperioden”. Redovisningen lämnas in i september men är relevant först 15 månader senare. De kommande tre kalenderåren är därför inte en relevant tidsperiod.

Övriga remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Riksgäldens skäl

Kontaktuppgifter m.m. (2 kap. 1 § 1 och 2 § 1 samt 3 §)

För Riksgäldens hantering och handläggning ska en kostnadsberäkning innehålla tillståndsinnehavarens kontaktuppgifter och organisationsnummer.

Kostnadsberäkningen ska undertecknas av behörig firmatecknare. Om kostnadsberäkningen är gemensam för flera reaktorinnehavare ska den undertecknas av behörig firmatecknare för den aktör som ger in ansökan.

Redogörelse för åtgärder och verksamheter samt beräknade kostnader (2 kap. 1 § 2–5 och 2 § 2–5)

Reaktorinnehavarna är skyldiga att tillsammans vart tredje år lämna in en kostnadsberäkning avseende förväntade återstående grundkostnader (8 § finansieringsförordningen). Kostnadsberäkningen ska bl.a. redovisa den del av grundkostnaden som är gemensam för alla reaktorinnehavare och för varje reaktorinnehavare redovisa den del av grundkostnaden som är hänförlig till reaktorinnehavarens reaktorer (9 § första stycket 2 och 3 finansieringsförordningen). För tillståndshavare som inte är reaktorinnehavare ska en kostnadsberäkning som redovisar de förväntade

återstående grundkostnaderna lämnas in vart tredje år (11 och 12 §§ finansieringsförordningen).

Kostnadsberäkningarna har enligt finansieringsförordningen två huvudsakliga syften: dels ska de användas vid beslut om kärnavfallsavgift, dels beslut om utbetalning av fondmedel. Som framgår av 33 § finansieringsförordningen får Riksgäldens beslut om utbetalning av fondmedel som huvudregel endast avse kostnader för åtgärder och verksamheter som ingår i kostnadsberäkningen. För att Riksgälden ska kunna göra en korrekt prövning på det sätt som föreskrivs i förordningen är det därför nödvändigt att det i kostnadsberäkningen framgår vilka åtgärder och verksamheter som planeras inom den kommande avgiftsperioden och kostnaderna för dessa. Riksgälden delar *SMM:s* uppfattning att den tidigare skrivningen ”de tre kommande kalenderåren” inte är en relevant tidsperiod och att detta uttryck bör ersättas av ”avgiftsperioden”.

De planerade åtgärderna och verksamheterna behöver också förklaras på ett sådant sätt att det blir tydligt vad som ska utföras och när åtgärderna och verksamheterna förväntas avslutas. Riksgälden vill dock understryka, så som *Vattenfall AB* och *SKB* poängterar, att kostnadsberäkningen är en prognos över framtida kostnader och att det av naturliga skäl kan ske förändringar. Riksgälden är väl medveten om att den verkliga kostnaden, som en tillståndshavare vid ett senare tillfälle ansöker om utbetalning för, av olika skäl kan vara en annan än den beräknade kostnaden som redovisas i en kostnadsberäkning. För att det ska bli tydligt hur en ansökan om utbetalning skiljer sig från kostnadsberäkningen och vad förändringen beror på blir därför också avvikelseanalysen viktig (se även avsnitt 2.2.1).

SKB anför att de motsätter sig krav på en hög detaljnivå i kostnadsberäkningen. De anser att det kan leda till att enskilda poster i ansökan om utbetalning av fondmedel riskerar att underkännas. Riksgälden anser inte att detaljnivån på de efterfrågade uppgifterna i kostnadsberäkningen är omotiverat hög. Det centrala med kostnadsberäkningen är att den ska ge Riksgälden en tydlig bild av vad en tillståndshavare planerar att genomföra under avgiftsperioden. Riksgälden ska vid ansökan om utbetalning kunna bedöma om medel har fonderats för åtgärden eller verksamheten.

I övrigt gäller finansieringslagens och finansieringsförordningens krav på vilka uppgifter som ska finnas med i kostnadsberäkningarna. Det saknas därför skäl att förtydliga föreskrifterna på det sätt som efterfrågas av *AB Svafö* och *Studsвик Nuclear AB*.

Flera remissinstanser, bl.a. *Vattenfall AB* och *SKB*, anser att det finns behov av klargöranden om vikten av uppdelningen i projekt i

kostnadsberäkningen. Tillståndshavaren behöver inte särredovisa eller definiera en viss åtgärd eller verksamhet som ett projekt. Däremot måste det – i likhet med vad som anges ovan – tydligt framgå vilka åtgärder och verksamheter som en tillståndshavare planerar att genomföra och hur stora kostnaderna för respektive åtgärd och verksamhet förväntas bli. Huruvida dessa åtgärder och verksamheter utgör löpande verksamhet eller projekt är upp till tillståndshavaren att bedöma.

ISDC-redovisning

I remisspromemorian föreslog Riksgälden att en reaktorinnehavare – för den del av grundkostnaden som är hänförlig till reaktorinnehavarens reaktorer (9 § 3 finansieringsförordningen) – ska lämna en särskild redogörelse i enlighet med den första och andra nivån enligt ISDC. Riksgälden bedömer, efter närmare analys, att bestämmelserna om ISDC i sin helhet ska utgå från föreskrifterna. Riksgälden anser emellertid att denna struktur fortsättningsvis med fördel bör användas av reaktorinnehavarna eftersom den ger en god förståelse för en reaktorinnehavares kostnader för olika delar i avvecklingsverksamheten.

2.2 Ansökan om utbetalning av medel ur kärnavfallsfonden

2.2.1 Tillståndshavares ansökan

Riksgäldens ställningstagande: En tillståndshavare ska i ansökan om utbetalning av medel ur kärnavfallsfonden lämna uppgifter om tillståndshavarens organisationsnummer, adress, telefonnummer och e-postadress.

Tillståndshavaren ska i ansökan uppge det belopp den ansöker om att få utbetalt ur kärnavfallsfonden för den avsedda perioden samt till vilket konto utbetalning av fondmedel ska ske.

Ansökan ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder och verksamheter som tillståndshavaren ska genomföra under den period som ansökan avser samt kostnaden för dessa. Redogörelsen ska även innehålla en specifikation av kostnaderna och uppgift om hur de fördelas i förhållande till respektive åtgärd och verksamhet.

I ansökan ska tillståndshavaren göra en jämförelse mellan kostnaden för varje åtgärd och verksamhet och kostnader för åtgärder och verksamheter enligt den kostnadsberäkning som har legat till grund för det senaste beslutet om kärnavfallsavgift samt en redogörelse för avvikelser. Tillståndshavaren ska beskriva orsaken till avvikelser som inte är obetydliga.

Av ansökan ska framgå uppgifter om hur kostnader som är gemensamma för åtgärder och verksamheter som finansieras med fondmedel och sådana som inte finansieras av fondmedel fördelas.

Tillståndshavaren ska i ansökan vidare redogöra för beräknade intäkter under den period som ansökan avser och som härrör från åtgärder eller verksamheter som finansieras av fondmedel.

Om flera tillståndshavare lämnar in en gemensam ansökan enligt 32 § finansieringsförordningen avseende beräknade gemensamma kostnader ska ansökan, utöver vad som anges ovan, innehålla uppgift om hur mycket fondmedel varje tillståndshavare ansöker om under den period som ansökan avser.

En tillståndshavares ansökan ska undertecknas av behörig firmatecknare.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll. Promemorian innehöll dock inte någon bestämmelse om att endast avvikelser som inte är obetydliga ska redovisas. Vidare föreslogs i promemorian att skäl ska anges för att en åtgärd eller verksamhet berättigar till ersättning från kärnavfallsfonden. I promemorian föreslogs också att reaktorinnehavare ska lämna en särskild redovisning enligt ISDC. Föreskrifterna har även bearbetats redaktionellt.

Remissinstanserna: *SKB, Vattenfall AB, AB Svafo* och *Studsvik Nuclear AB* anser att 3 kap. 1 § första stycket 5 i remisspromemorian behöver förtydligas och förklaras för att tydliggöra skillnaden mellan ”totala kostnaden för respektive åtgärd och verksamhet” samt ”kostnaderna förknippade med respektive åtgärd och verksamhet”. *Vattenfall AB* och *SKB* anser också att krav på redovisning av t.ex. kostnader för entreprenörer kan leda till att känslig information offentliggörs.

SKB, Uniper, Vattenfall AB, AB Svafo och *Studsvik Nuclear AB* anser att förslaget om avvikelseanalys i 3 kap. 1 § första stycket 7 i remisspromemorian innebär orimliga krav på detaljnivå. Bolagen anser vidare att avvikelseanalysen skulle bli baserad på schabloner, subjektiva bedömningar och inte bidra till högre kvalitet.

Vattenfall AB anser att 3 kap. 1 § första stycket 8 i remisspromemorian, som behandlar fördelning av gemensamma kostnader, saknar stöd i lag och förordning eftersom lag och förordning endast tar sikte på redovisning av kostnader för åtgärder och verksamheter som finansieras av fondmedel.

Vattenfall AB anser att 3 kap. 1 § första stycket 10 i remisspromemorian som behandlar skälen till varför respektive åtgärd och verksamhet

berättigar till fondmedel bör omformuleras. *SKB* anser att bestämmelsen i fråga bör utgå.

Vattenfall AB, Uniper och Fortum Sverige AB anser likt synpunkten om ISDC i kostnadsberäkningen att en redovisning enligt den andra nivån av ISDC i ansökan är problematisk och att en redovisning av den första nivån är tillräcklig.

Övriga remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Riksgäldens skäl

Kontaktuppgifter m.m. (3 kap. 1 § 1 och 2 samt 2 och 4 §§)

För att Riksgälden ska kunna handlägga ansökan behöver tillståndshavaren uppge kontaktuppgifter och organisationsnummer. Tillståndshavaren ska uppge vilket belopp som begärs att få utbetalt och till vilket konto utbetalning av fondmedel ska ske.

Ansökan ska undertecknas av behörig firmatecknare. Om ansökan är gemensam för flera tillståndshavare ska den undertecknas av behörig firmatecknare för den aktör som ger in ansökan.

Redogörelse för åtgärder och verksamheter samt beräknade kostnader (3 kap. 1 § 3–4)

För att Riksgälden ska kunna pröva en ansökan om utbetalning på ett ändamålsenligt och effektivt sätt ska tillståndshavaren i ansökan redogöra för planerade åtgärder och verksamheter samt kostnaderna för dessa. Det måste framgå hur kostnaderna fördelas i förhållande till respektive åtgärd och verksamhet. I ansökan ska även större kostnadsposter brytas ned på ett sådant sätt att det blir tydligt vilka åtgärder som avses och kostnaderna för dessa. Detta har förtydligats i föreskrifterna efter synpunkter från flera remissinstanser.

I likhet med kostnadsberäkningen behöver dock en tillståndshavare i ansökan om utbetalning hitta en rimlig nivå för att beskriva vad kostnaderna avser. Exakt på vilken nivå kostnaderna ska redovisas bedöms inte kunna regleras i detalj genom föreskrifter utan måste anpassas efter omständigheterna i varje enskilt fall. Det ska dock i ansökan tydligt framgå vilka kostnader en tillståndshavare vill få ersättning för.

Avvikelseanalys (3 kap 1 § 5 och 6)

Riksgäldens beslut om utbetalning får endast avse kostnader som förväntas uppstå för tillståndshavaren under den period som ansökan avser och får som utgångspunkt endast avse kostnader för åtgärder och verksamheter som ingår i den kostnadsberäkning som ligger till grund för beslutet om kärnavfallsavgift (33 § finansieringsförordningen). En tillståndshavare ska

därför göra en jämförelse mellan kostnaden för varje åtgärd och verksamhet i ansökan och den kostnadsberäkning som har legat till grund för det senaste beslutet om kärnavfallsavgift. Tillståndshavaren ska även redogöra för avvikelser och beskriva orsaken till avvikelser som inte är obetydliga.

Om tillståndshavaren begär ersättning för en åtgärd som inte har tagits upp i kostnadsberäkningen krävs särskilda skäl för att Riksgälden ska betala ut ersättning för den åtgärden. Bakgrunden till denna ordning är att Riksgälden vid beslutet om utbetalning av fondmedel – själva finansieringen av åtgärden – endast beaktar sådana åtgärder som tagits upp i kostnadsberäkningen. Samma sak gäller om en åtgärd har tagits upp i kostnadsberäkningen men till en väsentligt högre eller lägre kostnad än vad som uppges i ansökan. Om diskrepansen mellan kostnaden i kostnadsberäkningen och ansökan är särskilt stor kan det dessutom finnas anledning att överväga om den åtgärd som tas upp i kostnadsberäkningen är samma åtgärd som tillståndshavaren senare begär ersättning för. Syftet med en avvikelseanalys är därför att på ett tydligt sätt belysa kopplingen mellan kostnadsberäkningen, ansökan och utbetalning samt att visa hur kostnader utvecklas över tid. En avvikelseanalys bidrar således till att Riksgäldens prövning av 33 § finansieringsförordningen kan ske på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.

Flera remissinstanser anser att den bestämmelse om avvikelseanalys som Riksgälden föreslog i remisspromemorian medför orimliga krav, blir baserad på schabloner och subjektiva bedömningar samt inte bidrar till att höja kvaliteten i avvikelseanalysen. Riksgälden har med anledning av kritiken förändrat utformningen av bestämmelsen. Den nya lydelsen av bestämmelsen tydliggör att uppgifter inte behöver lämnas om avvikelserna är obetydliga. Vad som bedöms vara en obetydlig avvikelse avgörs i varje enskilt fall. Det är inte fråga om analyser som ställer orimliga krav på utföraren utan avvikelser som inte är obetydliga ska förklaras på ett sådant sätt att det för en utomstående är tydligt vad som är orsaken till dessa.

För att exemplifiera hur en jämförelse kan struktureras för respektive åtgärd och verksamhet finns nedanstående exempel. En beskrivning av orsaker till avvikelser kan med fördel uttryckas genom en tabell som för relevanta åtgärder och verksamheter redogör för

- det belopp som en tillståndshavare ansöker om utbetalning av fondmedel för,
- hur stor kostnad som prognosticerades i kostnadsberäkningen,
- inflationsuppräknad av kostnad i kostnadsberäkningen, och
- en jämförelse mellan beloppen i ansökan och det inflationsuppräknade beloppet i kostnadsberäkningen

I anslutning till tabellen kan orsaken till avvikelser som inte är obetydliga beskrivas.

Avvikelse kan bero på en mängd olika faktorer såsom förseningar, tidigareläggningar eller att något blivit dyrare eller billigare. Om orsaken bedöms bero på en försening kan det vara lämpligt med en förklaring till varför åtgärden eller verksamheten försenats och när de beräknade kostnaderna i stället väntas falla ut. Om en avvikelse beror på en tidigareläggning kan det vara lämpligt med en förklaring till varför tillståndshavaren har beslutat att åtgärden eller verksamheten tidigarelägs och när den ursprungligen planerades att genomföras.

Om det skett kostnadsminskningar eller kostnadsökningar kan en redogörelse för avvikelsen innehålla t.ex. förklaringar om förändringar i priser eller volymer. En kostnadsminskning skulle också kunna förklaras av en ambitionssänkning eller effektivisering (samma resultat kan åstadkommas med en mindre insats) medan orsaker till en kostnadsökning i stället skulle kunna förklaras av en ambitionshöjning eller en fördröjning.

Fördelning av gemensamma kostnader (3 kap. 1 § 7)

Om en tillståndshavares åtgärder och verksamheter endast delvis är finansierade av kärnavfallsfonden ska tillståndshavaren vid ansökan om utbetalning av fondmedel, och vid redovisning av förbrukade fondmedel (se avsnitt 2.3), redogöra för hur kostnader som är gemensamma för åtgärder och verksamheter som finansierats med fondmedel och sådana som inte finansierats av fondmedel har fördelats.

Eftersom denna typ av gemensamma kostnader både finansieras av tillståndshavarens egna medel och fondmedel finns en risk att fondmedel används till ett annat ändamål än vad som avses i lag och förordning om fördelningen inte görs på ett rimligt sätt. Ett exempel på detta är att tillståndshavare ofta har kostnader för centrala funktioner som utför tjänster som hänför sig till både den fondfinansierade och den icke fondfinansierade verksamheten. I dessa fall kan tillståndshavaren ha rätt till fondfinansiering för en del av dessa centrala kostnader men inte för hela. Riksgälden bedömer därför, till skillnad från *Vattenfall AB*, att information om hur fördelningen gjorts är nödvändig för att myndigheten ska kunna granska och bedöma att medel betalas ut och används för åtgärder som får finansieras med fondmedel. Bestämmelsen syftar således till verkställighet av förordningens bestämmelser och omfattas därmed av Riksgäldens bemyndigande.

Intäkter (3 kap. 1 § 8)

Ersättning betalas ut för att ersätta tillståndshavarnas kostnader hänförliga till verksamheter och åtgärder som får finansieras av fondmedel. Det är

nettokostnaden som ska ersättas med medel ur fonden. Om en åtgärd eller verksamhet som finansieras av fondmedel ger intäkter ska dessa därför redovisas och avräknas från kostnaderna eftersom intäkterna har en direkt påverkan på nettokostnaden.

För att Riksgälden ska kunna pröva en ansökan om utbetalning behöver myndigheten således uppgifter om dels de beräknade kostnaderna för de åtgärder och verksamheter som finansieras med medel från kärnavfallsfonden, dels beräknade intäkter från de åtgärder och verksamheter som finansieras av medel från kärnavfallsfonden.

När det gäller intäkter som är hänförliga till åtgärder eller verksamheter som finansieras med fondmedel ska dessa avräknas från de kostnader som en tillståndshavare ansöker om fondmedel för. En förutsättning för att Riksgälden ska kunna bedöma hur stor ersättning som ska betalas ut till tillståndshavaren är att intäkterna redovisas separat från kostnaderna och att myndigheten får kunskap om de eventuella olika intäktsslag som finns.

Exempel på intäkter kan vara

- intäkter från försäljning av skrot och metaller från avveckling,
- intäkter från andra aktörer avseende anläggningar som är finansierade av fondmedel och som är kopplade till avveckling, samt
- vidarefakturering av kostnader för tjänster utförda av personal som finansieras av medel ur kärnavfallsfonden.

Skäl för ersättning

Riksgälden föreslog i 3 kap. 1 § första stycket 10 i remisspromemorian att tillståndshavare i ansökan om utbetalning av fondmedel ska ange skälen för att respektive åtgärd och verksamhet berättigar till ersättning från kärnavfallsfonden. *Vattenfall AB* och *SKB* ställer sig kritiska till denna redovisning. Kritiken grundar sig på att regleringen inte är nödvändig för Riksgäldens bedömning. Riksgälden har analyserat behovet ytterligare och gjort bedömningen att bestämmelsen kan utgå.

ISDC-redovisning

Riksgälden anser av samma skäl som anges i avsnitt 2.1 att bestämmelsen ska utgå.

Gemensam ansökan (3 kap. 2 §)

Väljer flera tillståndshavare att gemensamt lämna en ansökan avseende beräknade kostnader för gemensam verksamhet och gemensamma åtgärder ska den innehålla information om varje tillståndshavares andel av kostnaderna. Detta eftersom det måste vara tydligt hur stor del av ansökta

medel som är hänförliga till respektive tillståndshavare under den period som ansökan avser.

Sekretess

SKB och Vattenfall AB anför att känslig information riskerar att bli offentlig om alltför detaljerade uppgifter om t.ex. entreprenörskostnader ska lämnas till Riksgälden. Riksgälden konstaterar att när det gäller utredning, planering och stödverksamhet enligt finansieringslagen gäller sekretess för uppgifter om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs (30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400] samt 9 § offentlighets- och sekretessförordningen [2009:641] och punkten 87 i bilagan till nämnda förordning). Detta innebär således att uppgifter, på samma sätt som tidigare, kan skyddas med sekretess om ovan angivna förhållanden är uppfyllda.

2.2.2 Kommuners ansökan

Riksgäldens ställningstagande: En kommun ska i en ansökan om utbetalning av medel ur kärnavfallsfonden lämna uppgifter om organisationsnummer, adress, telefonnummer och e-postadress.

Kommunen ska i ansökan uppge det belopp den ansöker om att få utbetalt ur kärnavfallsfonden för den avsedda perioden samt till vilket konto utbetalning av fondmedel ska ske. Ansökan ska också innehålla en redogörelse för vilka åtgärder och verksamheter som kommunen ska genomföra under den period som ansökan avser samt beräknade kostnader för dessa.

Ansökan ska undertecknas av behörig företrädare för kommunen.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll. I remisspromemorian föreslogs att skäl ska anges för att respektive åtgärd och verksamhet berättigar till ersättning från kärnavfallsfonden.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Riksgäldens skäl

Kontaktuppgifter m.m. (3 kap. 3 § 1–2 samt 4 §)

För att Riksgälden ska kunna handlägga en ansökan behöver kommunen uppge kontaktuppgifter och organisationsnummer. Kommunen ska i ansökan också uppge till vilket konto utbetalning av fondmedel ska ske.

Ansökan ska undertecknas av behörig företrädare för kommunen.

Redogörelse för åtgärder och verksamheter samt beräknade kostnader (3 kap. 3 § 2–4)

En ansökan om utbetalning av fondmedel från en kommun ska ges in till Riksgälden (34 § finansieringsförordningen). Riksgälden prövar ansökningar om utbetalning och beslutar hur och i vilken utsträckning fondmedel får användas av kommunen (35 § finansieringsförordningen).

För att pröva en ansökan om utbetalning på ett ändamålsenligt och effektivt sätt ska det i ansökan tydligt framgå vilka åtgärder och verksamheter som kommunen planerar att genomföra. Kommunen ska också redogöra för de beräknade kostnaderna för dessa åtgärder och verksamheter.

Skäl för ersättning

Riksgälden föreslog i 3 kap. 3 § första stycket 6 i remisspromemorian att kommunen ska ange skälen för att respektive åtgärd och verksamhet berättigar till ersättning från kärnavfallsfonden. Riksgälden gör i denna del samma bedömning rörande behovet av föreskrifter som i avsnitt 2.2.1.

2.3 Redovisning av hur utbetalda fondmedel har använts

2.3.1 Tillståndshavares redovisning

Riksgäldens ställningstagande: En tillståndshavares redovisning av hur utbetalda fondmedel har använts ska innehålla uppgifter om tillståndshavarens organisationsnummer, adress, telefonnummer och e-postadress.

Tillståndshavaren ska redovisa hur mycket fondmedel som har använts under den period som redovisningen avser, fördelat per kvartal. Redovisningen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder och verksamheter som tillståndshavaren har genomfört samt kostnadsutfallet för respektive åtgärd och verksamhet för perioden. Redogörelsen ska även innehålla en specifikation av kostnaderna och uppgift om hur de fördelas i förhållande till respektive åtgärd och verksamhet.

Redovisningen ska innehålla en jämförelse mellan kostnadsutfallet för varje åtgärd och verksamhet under den period redovisningen avser och den beräknade kostnaden för de åtgärder och verksamheter som har beviljats ersättning för i beslut om utbetalning av fondmedel. Tillståndshavaren ska även redogöra för avvikelser mellan kostnadsutfall och beslutade fondmedel samt beskriva orsaken till avvikelser som inte är obetydliga. Tillståndshavaren ska redogöra för hur kostnader som är gemensamma för åtgärder och verksamheter som har finansierats av fondmedel samt

åtgärder och verksamheter som inte har finansierats av fondmedel har fördelats.

Redovisningen ska innehålla en redogörelse för hur transaktioner med sådana personer som anses närstående enligt 1 kap. 8 eller 9 § årsredovisningslagen (1995:1554) har prissatts samt omfattningen och typen av sådana transaktioner.

Tillståndshavaren ska vidare redogöra för intäkter under den period som redovisningen avser från åtgärder eller verksamheter som finansierats med fondmedel.

Om en tillståndshavare tillämpar periodiseringar i redovisningen ska tillståndshavaren beskriva principerna för hur periodiseringar tillämpas, vilka kostnader som berörs och hur dessa periodiseras.

Om flera tillståndshavare lämnar in en gemensam redovisning avseende gemensamma kostnader enligt 46 § 1 finansieringsförordningen ska denna, utöver vad som anges ovan, innehålla uppgifter som visar fördelningen av kostnaderna per tillståndshavare och kvartal.

En tillståndshavares redovisning ska undertecknas av behörig firmatecknare.

Remisspromemorian: Förslaget hade delvis samma innehåll. I remisspromemorian föreslogs att tillståndshavare ska redovisa kostnaderna för åtgärder och verksamheter kvartalsvis. I 4 kap. 1 § första stycket 7–10 i remisspromemorian föreslogs att även vissa ytterligare uppgifter om åtgärder och verksamheter som inte avslutats ska redovisas. I promemorian föreslogs vidare att reaktorinnehavare ska lämna en särskild redovisning enligt den första och andra nivån enligt ISDC. Promemorian innehöll inte någon bestämmelse om att endast avvikelser som inte är obetydliga ska redovisas. Föreskrifterna har även bearbetats redaktionellt.

Remissinstanserna: *Vattenfall AB, SKB, AB Svafo* och *Studsвик Nuclear AB* anser att 4 kap. 1 § första stycket 4 i remisspromemorian bör förtydligas i likhet med önskemålet om förtydligande av 3 kap. 1 § första stycket 5 rörande skillnaden mellan ”totala kostnaden för respektive åtgärd och verksamhet” samt ”kostnaderna förknippade med respektive åtgärd och verksamhet”.

SKB, Studsvik Nuclear AB, AB Svafo, Uniper och *Vattenfall AB* framför liknande synpunkter på 4 kap. 1 § första stycket 6 och 9 som på avvikelseanalysen i 3 kap. 1 § första stycket 7 i remisspromemorian (se avsnitt 2.2.1).

Uniper, Fortum Sverige AB, Studsvik Nuclear AB, Vattenfall AB och AB Svafo anser att kraven i 4 kap. 1 § första stycket 7–10 i remisspromemorian bör förtydligas samt i vissa fall helt bör utgå.

Vattenfall AB framför liknande synpunkter på 4 kap. 1 § första stycket 11 i remisspromemorian som på 3 kap. 1 § första stycket 8 som båda behandlar fördelning av gemensamma kostnader (se avsnitt 2.2.1).

SKB och Vattenfall AB lyfter fram att bestämmelserna i 4 kap. 1 § första stycket 12 i remisspromemorian bör utgå och att granskning av sådana närstående-transaktioner i stället bör göras genom stickprov av revisorer.

SKB anser att 4 kap. 1 § första stycket 13 i remisspromemorian inte rymms inom Riksgäldens föreskriftsrätt och därför bör utgå. Det som ska redovisas enligt finansieringsförordningen är hur utbetalda fondmedel har använts, inte intäkter.

SKB ifrågasätter vidare varför periodiseringar ska ingå i redovisningen i enlighet med 4 kap. 1 § första stycket 14 i remisspromemorian. Bolaget menar att det följer av årsredovisningslagen och de kostnader som *SKB* periodiserar är de som lagstiftningen kräver ska periodiseras.

Vattenfall AB, Uniper och Fortum Sverige AB ifrågasätter kravet på en redovisning enligt den andra nivån av ISDC och menar att den första nivån är tillräcklig.

Övriga remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Riksgäldens skäl

Kontaktuppgifter m.m. (4 kap. 1 § 1 och 4 §)

Redovisningen ska av samma skäl som en ansökan om utbetalning av fondmedel innehålla kontaktuppgifter och uppgift om tillståndshavarens organisationsnummer.

Redovisningen ska undertecknas av behörig firmatecknare. Om redovisningen är gemensam för flera tillståndshavare ska den undertecknas av behörig firmatecknare för den aktör som ger in redovisningen.

Redovisning av medel för åtgärder och verksamheter som har utförts (4 kap. 1 § 2–4)

För att kunna följa upp hur utbetalda fondmedel har använts behöver Riksgälden, utöver en redovisning av förbrukade medel, en uppfattning om den verksamhet och de åtgärder som har skett under året. Redovisningen knyter även an till ansökan så till vida att det genom redovisningen ska

framgå hur de antaganden och beräkningar som angavs i ansökan har realiserats.

För att Riksgälden ska kunna utföra sitt uppdrag behöver därför en tillståndshavare redovisa hur mycket fondmedel som har använts under den period som redovisningen avser, fördelat per kvartal. Informationen behövs för att kunna beräkna kompensation för förlorad avkastning på medel som ska återbetalas till kärnavfallsfonden eller avräknas från kommande utbetalningar.

Vidare ska redovisningen innehålla motsvarande uppgifter om genomförda åtgärder och verksamheter samt kostnader som en ansökan om utbetalning av fondmedel (se avsnitt 2.2.1). Kostnaderna ska således specificeras och fördelas i förhållande till respektive åtgärd och verksamhet. Kostnaderna kan, till skillnad från vad som föreslogs i remisspromemorian, redovisas för hela perioden.

Avvikelseanalys för den period som redovisningen avser (4 kap. 1 § 5 och 6)

Redovisningen ska innehålla en avvikelseanalys som motsvarar den avvikelseanalys som ska finnas i en ansökan om utbetalning av fondmedel (se avsnitt 2.2.1). En skillnad mot avvikelseanalysen i en ansökan om utbetalning av fondmedel är att tillståndshavaren i redovisningen ska jämföra kostnadsutfallet för respektive åtgärd och verksamhet med beslutade fondmedel under redovisningsperioden. Om det har uppstått avvikelser som inte är obetydliga ska orsaken tydligt förklaras. Syftet med en avvikelseanalys i samband med redovisning av medel är att möjliggöra Riksgäldens uppdrag att revidera hur utbetalade fondmedel har använts (48 § finansieringsförordningen) och pröva frågor om återbetalning, avräkning och kompensation (49 § finansieringsförordningen).

Flera remissinstanser framför liknande synpunkter på avvikelseanalysen i redovisningen som på avvikelseanalysen i ansökan om utbetalning av fondmedel. Riksgälden delar inte remissinstansernas synpunkter utan gör samma bedömning kring behov och syfte med avvikelseanalysen i redovisningen som för avvikelseanalysen i ansökan, se avsnitt 2.2.1.

Åtgärder och verksamhet som inte avslutats

I 4 kap. 1 § första stycket 7–10 i remisspromemorian föreslog Riksgälden att tillståndshavare ska redogöra för åtgärder och verksamheter som inte avslutats. Flera remissinstanser ställer sig kritiska till denna redovisning. Synpunkten grundar sig dels på att bestämmelserna är otydliga, dels på att bestämmelserna inte omfattas av Riksgäldens föreskriftsrätt. Mot den bakgrunden gör Riksgälden bedömningen att dessa bestämmelser bör utgå.

Fördelning av gemensamma kostnader (4 kap. 1 § 7)

Bakgrunden till behovet av uppgifter kring fördelningen av kostnader om en tillståndshavares åtgärder och verksamheter endast delvis är finansierade av kärnavfallsfonden beskrivs i avsnitt 2.2.1. I redovisningen ska den faktiska fördelningen beskrivas. *Vattenfall AB* anser – i likhet med vad som anförs beträffande 3 kap. 1 § 8 i remisspromemorian – att bestämmelsen saknar stöd i lag och förordning och föreslår därför att bestämmelserna utgår eller förtydligas. Riksgälden gör samma bedömning av myndighetens föreskriftsrätt och bestämmelsernas utformning som framgår av avsnitt 2.2.1.

Transaktioner hänförliga till närstående (4 kap. 1 § 8)

Tillståndshavare ska redovisa hur utbetalade fondmedel har använts (46 § finansieringsförordningen). Om transaktioner med närstående utförs är dessa transaktioner en del av hur fondmedel har använts.

Närståendetransaktioner är normalt förknippade med större risker än andra transaktioner. Den i bestämmelsen angivna informationen är nödvändig för att Riksgälden ska kunna förstå och värdera riskerna kopplade till sådana transaktioner i samband med revisionsarbetet.

Exempel på sådana risker kan vara att en tillståndshavare 1) betalar överpriser jämfört med marknadspris för köpta tjänster/tillgångar 2) säljer tillgångar (som har finansierats med fondmedel) till underpris jämfört med marknadspris eller säljer tjänster utan att åtminstone få betalt för självkostnaden.

Mot denna bakgrund delar inte Riksgälden *SKB:s* och *Vattenfall AB:s* synpunkt om att bestämmelserna bör utgå eller att granskningen enbart ska genomföras genom stickprov av revisorer.

Intäkter (4 kap. 1 § 9)

På motsvarande sätt som anges i avsnitt 2.2.1 och av de skäl som anges där behöver Riksgälden revidera att intäkter från åtgärder och verksamheter som finansierats med fondmedel är upptagna i redovisningen och att de har avräknats mot tillståndshavarens kostnader. Tillståndshavarens intäkter för den period redovisningen avser ska därför anges separat från kostnaderna även i redovisningen av hur fondmedel har använts.

Riksgälden delar inte *SKB:s* synpunkt att redovisning av intäkter inte bidrar med någon nytta. Redovisning av intäkter är tvärtom nödvändigt för att Riksgälden ska kunna pröva en ansökan om utbetalning av fondmedel på det sätt som föreskrivs i lag och förordning. Bestämmelsen syftar således till verkställighet av finansieringsförordningens bestämmelser och omfattas därmed av Riksgäldens bemyndigande.

Periodiseringar av kostnader (4 kap. 1 § 10)

Hur utbetalade fondmedel har använts påverkas av graden av periodiseringar som tillämpas, dvs. i vilken omfattning tillståndshavarens redovisade kostnader avser periodiserade kostnader respektive kassaflödesmässiga utbetalningar av fondmedel. Det måste råda transparens avseende om och hur en tillståndshavare tillämpar periodiseringar i redovisningen. Syftet med en transparent redovisning är att Riksgälden ska få en god förståelse för hur fondmedel används. Riksgälden ges på så vis en god grund för att värdera riskerna för inkonsekvent tillämpning av periodiseringsprinciper och en felanvändning av fondmedel i samband med revisionsarbetet. Riksgälden anser därför till skillnad från SKB att informationen är nödvändig för att myndigheten på det sätt som lag och förordning kräver ska kunna bedöma och granska hur utbetalade fondmedel har använts.

ISDC-redovisning

Riksgälden gör samma bedömning kring behov av föreskrifter som redovisas i avsnitt 2.1.

Gemensam redovisning (4 kap. 2 §)

Väljer flera tillståndshavare att gemensamt lämna en redovisning avseende kostnader för gemensam verksamhet och gemensamma åtgärder ska den innehålla information om varje tillståndshavarens andel av kostnaderna eftersom det måste vara tydligt hur stor del av förbrukade medel som är hänförliga till respektive tillståndshavare. Denna information ligger även till grund för att Riksgälden ska kunna beräkna kompensation för förlorad avkastning på medel som ska återbetalas till fonden eller avräknas från kommande utbetalningar.

2.3.2 Kommuners redovisning

Riksgäldens ställningstagande: I kommunens redovisning ska anges uppgifter om kommunens organisationsnummer, adress, telefonnummer och e-postadress.

Kommuner ska redovisa hur mycket fondmedel som använts under den period som redovisningen avser. Redovisningen ska även innehålla en redogörelse för vilka åtgärder och vilken verksamhet som genomförts och kostnadsutfallet för respektive åtgärd och verksamhet.

Redovisningen ska innehålla en jämförelse mellan kostnadsutfallet för varje åtgärd och verksamhet under den period redovisningen avser och den beräknade kostnaden för de åtgärder och verksamheter som har beviljats ersättning för i beslut om utbetalning av fondmedel. Kommunen ska även

redogöra för avvikelser mellan kostnadsutfall och beslutade fondmedel samt beskriva orsaken till avvikelser som inte är obetydliga.

Om en kommun tillämpar periodiseringar i redovisningen ska kommunen beskriva principerna för hur periodiseringar tillämpas, vilka kostnader som berörs och hur dessa periodiseras.

Redovisningen ska undertecknas av behörig företrädare för kommunen.

Remisspromemorian: Förslaget hade huvudsakligen samma innehåll.

Remissinstanserna: *Östhammars kommun, Naturskyddsföreningen, Jordens Vänner* och *Miljöorganisationernas Kärnavfallsgranskning* har haft synpunkter på avvikelseanalysen och efterfrågar viss vägledning om bl.a. detaljnivån vid redovisningen.

Naturskyddsföreningen, Jordens Vänner och *Miljöorganisationernas Kärnavfallsgranskning* anser att reglerna för hur en kommun får använda medel ur kärnavfallsfonden inte ska vara för strikta när det gäller kopplingen mellan de åtgärder och verksamheter som ansökan om medel avser och vad medel får användas till. De anser att det bör finnas en möjlighet att kunna förändra användningen av fondmedel under ett verksamhetsår om ett tidigare planerat projekt behöver prioriteras bort till förmån för ett nytt projekt till följd av en oförutsedd händelse eller utveckling.

Övriga remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Riksgäldens skäl

Kontaktuppgifter m.m. (4 kap. 3 § 1 och 4 §)

Redovisningen ska av samma skäl som en ansökan om utbetalning av fondmedel innehålla kontaktuppgifter och uppgift om kommunens organisationsnummer.

Redovisningen ska undertecknas av behörig företrädare för kommunen.

Redovisning av medel för åtgärder och verksamheter som har utförts (4 kap. 3 § 2–4)

Kommuner ska redovisa hur utbetalda fondmedel har använts (46 § 2 finansieringsförordningen). Riksgälden reviderar med utgångspunkt i kommunernas redovisning hur de utbetalda medlen har använts (48 § 1 finansieringsförordningen).

För att revidera en kommuns användning av fondmedel krävs en uppfattning om de kostnader, åtgärder och verksamheter som härrör från avsedd period. En kommun ska därför redogöra för vilka åtgärder och verksamheter som har genomförts under perioden samt kostnadsutfallet för dessa.

Avvikelseanalys för den period som redovisningen avser (4 kap. 1 § 5 och 6)

Redovisningen ska innehålla en avvikelseanalys (se avsnitt 2.3.1). Angående *Östhammars kommun, Naturskyddsföreningens, Jordens Vänners och Miljöorganisationernas Kärnavfallsgranskning*s synpunkter om avvikelseanalysen, hänvisar Riksgälden till den bedömning och förklaring som finns i avsnitt 2.2.1. Det kan tilläggas, vilket också framgår av avsnittet ovan, att inte samtliga avvikelser behöver redovisas utan endast sådana avvikelser som inte är obetydliga.

Naturskyddsföreningen, Jordens Vänner och Miljöorganisationernas Kärnavfallsgranskning efterfrågar en större flexibilitet i regelverket. Riksgäldens bedömning är att den frågan ligger utanför Riksgäldens föreskriftsrätt.

Periodiseringar av kostnader (4 kap. 3 § 7)

Kommunen ska också ange om periodiseringar tillämpas samt beskriva hur detta görs. Behovet av informationen redogörs för närmare i avsnitt 2.3.1.

2.4 Ikraftträdande

Riksgäldens ställningstagande: Föreskrifterna om finansiering av kärntekniska restprodukter ska träda i kraft den 1 oktober 2020.
--

Remisspromemorian: I promemorian föreslogs att föreskrifterna skulle träda ikraft den 9 oktober 2019.

Remissinstanserna: *Fortum Sverige AB, SKB, Uniper och Vattenfall AB* har invänt mot tidpunkten för föreskrifternas ikraftträdande och uppger att tiden mellan remisspromemorians utskick och ikraftträdandet är för kort eftersom anpassning och omställning måste ske till de nya bestämmelserna.

Övriga remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Riksgäldens skäl: Flertalet remissinstanser invänder mot det remitterade förslaget och uppger i huvudsak att ikraftträdandet är för tidigt i förhållande till tidpunkten för remitteringen av förslaget. Vidare uppger remissinstanserna att det är nödvändigt med viss tid för anpassning för att kunna uppfylla de krav som ställs i föreskrifterna.

Föreskrifterna syftar till att förtydliga vad som redan följer av lag och förordning och tid för anpassning för aktörerna kan därför begränsas. Riksgälden anser dock att det kan vara lämpligt att senarelägga tidpunkten för ikraftträdande för att möta aktörernas krav på omställningstid. Föreskrifterna ska därför träda ikraft den 1 oktober 2020.

3 Konsekvensanalys

3.1 Allmänt

I det följande redogörs för de konsekvenser som Riksgälden bedömer att föreskrifterna får. Inledningsvis beskrivs hur samhället påverkas av föreskrifterna. Därefter beskrivs konsekvenserna för konsumenterna och för företagen. Avslutningsvis redogörs för konsekvenserna för Riksgälden.

Föreskrifterna reglerar verkställigheten av finansieringsförordningen och berör den som innehar ett tillstånd enligt lagen om kärnteknisk verksamhet och som är skyldig att lämna en kostnadsberäkning, ansökan om medel ur kärnavfallsfonden eller redovisning av hur fondmedlen har använts till Riksgälden. Föreskrifterna riktar sig även till de kommuner som omfattas av bestämmelserna i finansieringslagen och finansieringsförordningen.

3.2 Konsekvenserna för samhället och konsumenterna

Riksgälden bedömer att föreskrifterna kommer bidra till en förbättrad kontroll av de medel som utbetalas från kärnavfallsfonden och hur dessa medel sedan används. Detta bidrar till att öka sannolikheten för att medel ur kärnavfallsfonden används till rätt ändamål och indirekt till att minska risken för att staten och skattebetalarna får stå för kostnader som omfattas av tillståndshavarnas ansvar, vilket lyfts fram som en princip i propositionen *Reglerna om finansiering av kärnavfallshantering* (prop. 2016/17:199 s. 23).

3.3 Konsekvenserna för företagen

Föreskrifterna berör i första hand tillståndshavare. Av Strålsäkerhetsmyndighetens sammanställning över tillståndshavare framgår att det i nuläget finns åtta aktörer som har tillstånd till en kärnteknisk verksamhet som ger eller har gett upphov till restprodukter¹. Det finns fyra reaktorinnehavare vilka är tillståndshavare som har tillstånd att inneha eller

¹ Studsvik Nuclear AB, Cyclife Sweden AB, AB Svafo, Ranstad Industricentrum AB, Ranstad Mineral AB, Westinghouse Electric Sweden AB, Vattenfall AB, Chalmers Tekniska Högskola AB (RD-RA 2016-10-10 version - Lista på tillståndshavare och anläggning)

driva en eller flera kärnkraftsreaktorer som inte permanent har stängts av före den 1 januari 1975².

Föreskrifterna förtydligar finansieringslagen och finansieringsförordningen bestämmelser om underlag som en tillståndshavare ska lämna till Riksgälden. Detta innebär ökad transparens och förutsägbarhet samtidigt som det ger tillståndshavarna bättre förutsättningar att planera för och leva upp till de krav som lag och förordning ställer. Genom att införa föreskrifter som tydliggör att vissa uppgifter ska lämnas till Riksgälden minskar behovet av kompletteringar. Riksgälden bedömer att utfärdandet av föreskrifter leder till begränsade merkostnader för tillståndshavarna.

Riksgälden bedömer även att föreskrifterna inte har någon påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag eller har någon påverkan på företagen i andra avseenden.

3.4 Konsekvenser för kommuner

Det är Östhammars kommun, Oskarshamns kommun och därtill hörande regionförbund som berörs av föreskrifterna. Dessa kommuner och regionförbund har kostnader för information till allmänheten i frågor som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall samt kostnader för prövning av frågor om slutförvaring av restprodukter.

Riksgäldens bedömning är att föreskrifterna inte medföra några väsentliga merkostnader för de berörda kommunerna.

3.5 Konsekvenser för Riksgälden

Föreskrifterna bedöms bidra till ett mer enhetligt underlag av högre kvalitet från tillståndshavarna och kommunerna. Med föreskrifterna stärks också kopplingen och jämförbarheten mellan kostnadsberäkning, ansökan och redovisning. Detta ger Riksgälden bättre förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag och skapar en större möjlighet för Riksgälden att följa och jämföra bland annat tillståndshavarnas avvecklingsarbete över tid. Med tanke på de stora belopp som kommer att utbetalas de kommande åren är detta av stor betydelse för att begränsa risken att staten tvingas finansiera en tillståndshavares skyldigheter.

Föreskrifterna väntas ha en positiv inverkan på Riksgäldens effektivitet i prövnings- och revisionsprocesserna samt leda till en högre kvalitet i arbetet. Detta bör sammantaget minska risken för att medel ur kärnavfallsfonden används felaktigt och bidrar till att förbättra den ekonomiska säkerheten för staten inom detta område.

² Forsmark Kraftgrupp AB, Ringhals AB, OKG Aktiebolag, Barsebäck Kraft AB

3.6 Överensstämmelse med unionsrätten

Föreskrifterna står i överensstämmelse med unionsrätten.

3.7 Speciella informationsinsatser

Riksgälden har under arbetet med framtagandet av föreskrifterna informerat berörda parter i olika sammanhang. Informationsinsatserna bedöms därför vara tillräckliga.

3.8 Tidpunkten för ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft den 1 oktober 2020. Riksgälden bedömer inte att myndigheten behöver ta någon särskild hänsyn när det gäller tidpunkten för ikraftträdande.